

FÖLDRAJZ

A 2016-OS ÉRETTSÉGI KÖVETELMÉNYEINEK
MEGFELELŐ OKTATÁSI SEGÉDANYAG

© 2016 PRESSTERN SOLUTIONS

Tartalomjegyzék

Románia földrajza

Románia földrajzi fekvése, államhatárai és területe.	2
Matematikai elhelyezkedés.....	2
Románia államhatárai.....	2
Románia területe.....	2
Földrajzi fekvése.....	3
Domborzat.....	4
Román Kárpátok (Carpații Românești).....	5
Keleti-Kárpátok (Carpații Orientali).....	5
Északi csoport- Máramarosi és Bukovinai Kárpátok.....	7
Központi csoport-Erdélyi-Moldvai Kárpátok.....	8
Déli csoport-Kárpátkanyar.....	9
Déli-Kárpátok (Carpații Meridionali).....	10
Bucsecs-hegycsoport (Grupa Bucegi).....	13
Fogarasi-hegycsoport (Grupa Făgărași).....	13
Paring-hegycsoport (Grupa Parâng).....	14
Retyezát-Godján hegycsoport (Grupa Retezat-Godeanu).....	15
Nyugati-Kárpátok (Carpații Occidentali).....	15
Bánáti-hegycsoport (Grupa Banatului).....	17
Ruszka-havas (Masivul Poiana Ruscă).....	18
Erdélyi-középhegység (Grupa Apuseni).....	18
Szükárpátok (Subcarpații).....	19
Moldvai-Szubkárpatok (Subcarpații Moldovei).....	21
Szubkárpatkanyar (Subcarpații Curburii).....	21
Géta-Szubkárpatok (Subcarpații Getici).....	22
Erdélyi-medence (Depresiune Colinară a Transilvaniei).....	23
Hegyaljai-övezet/Peremvidék (Zona submontană).....	25
Erdélyi-fennsík (Zona de podiș/Podișul Transilvaniei).....	25
Moldvai-hátság (Podișul Moldovei).....	27
Suceavai-fennsík (Podișul Sucevei).....	28
Moldvai-mezőség / Câmpia Jijiei (Moldovei).....	29
Bárladi-fennsík (Podișul Bârladului).....	29
Dobruzsai-fennsík (Podișul Dobrogei).....	29
Észak-Dobruzsai-masszívum (Masivul Dobrogei de Nord).....	31
Közép-Dobruzsai-fennsík (Podișul Dobrogei Centrale).....	31
Dél-Dobruzsai-fennsík (Podișul Dobrogei de Sud).....	31

Géta-hátság (Podișul Getic)	31
Mehádiai-fennsík (Podișul Mehedinți)	32
Nyugati-dombvidék (Dealurile de Vest)	33
Bánáti-dombság (Dealurile Banatului)	34
Körösök-dombsága (Dealurile Crișene)	34
Krasznai és Szilágysági-dombság /Dealurile Crasnei si Dealurile Silvanei (Sălajului)	35
Nyugati-alföld (Câmpia de Vest)	35
Román-alföld (Câmpia Română)	37
Olténiai-síkság (Câmpia Olteniei)	38
A Román-alföld központi része (Partea centrală a Câmpiei Române)	39
A Román-alföld keleti része (Partea estică a Câmpiei Române)	39
Duna és más folyók árterülete (Lunca Dunării și luncile râurilor)	40
Duna-delta (Delta Dunării)	40
Éghajlat	42
Románia éghajlatát meghatározó tényezők:	42
Románia vízrajza	45
Duna (Dunărea)	45
Tavak	47
Fekete-tenger (Marea Neagră)	48
Népesség	50
Emberi települések	51
Falusi települések	51
Városi települések	52
Románia közigazgatási egységei	54
Mezőgazdaság	55
Növénytermesztés	55
Gabonatermesztés	55
Ipari növények	56
Zöldség és burgonyatermesztés	56
Szőlőtermesztés (viticultura)	57
Állattenyésztés	57
Az Ipar	59
Energetikai ipar	59
Fémfeldolgozó ipar	61
Építőanyag kitermelő és feldolgozó ipar	62
Faipar	63
Vegyipar	64
Távközlés és közlekedés	66
Szárazföldi közlekedés	66

Vízi közlekedés	67
Légi közlekedés	68
Más közlekedési és szállítási csatornák	68
Románia a nemzetközi intézmények és szervezetek rendszerében.....	69
Románia și nemzetközi kapcsolatai	69
Románia kereskedelmi kapcsolatai	69
Biopedoklimatikus kölcsönhatás	70
Alföldek	70
Alacsony dombvidéki területek (300-500 m)	70
Magas domvidéki területek (500-800 m)	71
Alacsony hegyvidéki területek (800-1000 m)	71
Közepes és magas hegyvidéki területek (100-1800 m)	72
Magas hegyvidékek (1800 m fölött)	72

Európa földrajza

Európai földrajzi térsége	74
Fő domborzati formák-szerkezetek-lépcsők-morfológiai egységek	77
Genetikai domborzati formák	78
Negyedidőszaki hegyvidéki glaciális domborzat.....	78
Magshegységi jelenlegi glaciális domborzat.....	78
Szárazföldi glaciális domborzat.....	79
Ciklikus felszínformálás.....	79
Vulkanikus domborzat.....	80
Kőzetmorfológiai domborzat	80
Karsztdomborzat.....	80
Konglomerátumokon kialakult domborzat.....	80
A kristályos kőzetfelszínek domborzata	81
Eolikus domborzat	81
A löszfelszíni domborzata	82
Strukturális domborzati formák.....	82
Gyűrt szerkezetű domborzat.....	82
Vetődéses szerkezetek domborzata	82
Monoklinális domborzat.....	83
Fluviális denudáció	83
A völgylejtők eróziós domborzata (Glacisok).....	84
Folyóvízi (fluviatilis) domborzat	84
Tengerparti domborzat.....	85
Kontinentális talapzat.....	85
Éghajlat.....	86
Éghajlat típusok	87

Vízrajz	88
Folyóvizek.....	88
Tavak	89
Biopedoklimatikus övezetek.....	91
Poláris és szubpoláris övezet.....	91
Hideg mérsékelt övezet	91
Mérsékelt óceáni és kontinentális övezet	91
Mérsékelt óceáni övezet	92
Mérsékelt kontinentális övezet	92
Mediterrán övezet	92
A népesség geodemográfiai jellemzői	93
A népesség számbeli növekedése.....	93
Népsűrűség.....	93
Geodemográfiai szerkezet	93
Városhálózat	94
Városok.....	94
A városok osztályozása funkciójuk (szerepkörük) szerint	95
Várostömörülések (agglomerációk).....	95
Gazdasági tevékenységek.....	96
Mezőgazdaság	96
Növénytermesztés	96
Állattenyésztés.....	96
Ipar.....	97
Természeti erőforrások	97
Villamosenergia-ipar.....	97
Vaskohászat	97
Színesfémkohászat	97
Gépipar	97
Vegyipar.....	98
Faipar.....	98
Építőanyag-ipar.....	98
Könnyűipar	98
Élelmiszeripar	98
Közlekedés és távközlés.....	99
Általános jellemzés	99
Vasúti szállítás	99
Közúti szállítás.....	99
Folyami szállítás	99
Tengeri szállítás.....	100
Légi szállítás	100

Speciális szállítás.....	100
Kereskedelmi kapcsolatok.....	101
Export.....	101
Import	101
Turizmus	102
A legfontosabb turizmus típusok Európában.....	102
Az Európai Unió	103
Az Európai Unió megalakulása és fejlődése.....	103
Az Európai Unió földrajzi, politikai és gazdasági jellemzői.....	104
Népesség.....	104
Gazdaság	105
Turizmus	105
Az európai kontinens államai	106
Németország.....	106
Lengyelország.....	107
Csehország.....	108
Szlovákia.....	109
Magyarország	110
Ausztria	112
Olaszország.....	113
Spanyolország	116
Portugália	117
Görögország	119
Bulgária	121
Szlovénia	122
Málta.....	123
Ciprus	124
Nagy-Britannia.....	124
Írország.....	127
Hollandia.....	128
Belgium	129
Luxemburg	130
Franciaország	132
Dánia	134
Svédország.....	135
Finnország.....	136
Balti államok: Észtország, Lettország, Litvánia	137

Románia földrajza

Románia földrajzi fekvése, államhatárai és területe

Matematikai elhelyezkedés

Koordináták: Románia a 43°37' (Zimnicea) és 48°15' (Rădăuți), északi szélességek, a 20°15' (Beba-Veche) és 29°41' (Sulina) keleti hosszúságok között helyezkedik el.

Románia fekvése a földgömbön: az északi féltekén helyezkedik el, a 45° északi szélességi kör átszeli az országot.

Következménye: Románia a mérsékelt éghajlati övben fekszik.

Románia fekvése az európai kontinensen: Közép-Európa délkeleti részén helyezkedik el, majdnem a kontinens közepén fekszik, egyenlő távolságra (2800–2900 km) a Jeges-tenger (É), Atlanti-óceán (NY) és az Urál-hegység (K) között, de közelebb a Földközi-tengerhez (D) (1000 km). Ennek következménye az éghajlat kontinentális és mérsékelt jellege.

Államhatárok: az államhatárok teljes hossza: 3190,3 km, melyből 1800 km folyami határ (Duna, Prut, Tisza, Maros), és 244 km tengeri határ.

Románia államhatárai

- (K) Moldovai Köztársaság – Horodiștea településtől egészen a Prut folyó torkolatáig;
- (K) Ukrajna – Prut folyó torkolatától egészen a Duna Chilia-ágának torkolatáig;
- (D) Bulgária – Vama Veche településtől Pristol községig;
- (DNy) Szerbia – Pristol községtől egészen Óbéba (Beba Veche) településig;
- (Ny) Magyarország – Óbéba (Beba Veche) községtől egészen Halmi (Halmeu) községig terjed;
- (É) Ukrajna – Halmi (Halmeu) községtől Horodiștea településig.

Románia területe

Románia területe 238 391 km². Kiterjedés alapján közepes nagyságú, Európa tizenkettedik országa.

Földrajzi fekvése

Románia földrajzi helyzetét kontinensünkön három fő európai jelentőségű természeti adottság határozza meg.

1. Románia **kárpáti ország**, mivel a Kárpátok hegyvonulatának legnagyobb része (2/3-a) az ország területén húzódik. Természeti kincsekben (erdők, havasi legelők, ásványkincsek, ásványvizek) gazdag. A Kárpátok kialakulása befolyásolta a többi felszíni forma kialakulását és a folyóvízhálózat irányát.
2. Románia **dunai ország**, mivel a folyam hosszának 38%-a (1075 km), a vízhozam és hajózás szempontjából a legfontosabb szakasza és torkolata is itt található, az ország déli határát pedig majdnem teljes egészében a Duna alkotja. Néhány folyó kivételével, az ország folyóvizei a Duna vízrendszeréhez tartoznak (98%). Hajózás szempontjából is nagy jelentőségű, mivel összeköti országunkat a Duna menti országokkal, a Duna–Rajna–Majna-csatorna összeköttetést biztosít a Fekete-tenger és az Északi-tenger között.
3. Románia **tengeri (pontuszi) ország**, mivel a Fekete-tenger nyugati partján fekszik. Ennek nagy előnye, hogy a vízi utakon könnyen kapcsolatot lehet teremteni a világ országaival. Partvonalának hossza 244 km.

Európa földrajza

Európai földrajzi térsége

Területe: 10,17 millió km².

Népessége: 700 millió lakos.

Földrajzi elhelyezkedése:

- teljes egészében az Északi-félgömbön fekszik, földrajzi szélességben kb. 4000 km, és hosszúságban 6000 km kiterjedésű;
- Ázsiával egységes kontinenst alkot, mindkettő ugyanazon a tektonikus lemezen található, az Eurázsiai-lemezen;
- két részre osztható: kontinentális Európára (keleten) és félszigeti Európára (nyugaton).

Határai:

- (É) Jeges-tenger,
- (Ny) Atlanti-óceán,
- (D) Földközi-tenger,
- (K) Urál-hegység, Kaszpi-tenger, Kaukázus-hegység.

Legszélsőbb pontjai:

- (É) Északi-fok: 71°08' északi szélesség,
- (Ny) Roca-fok: 9°34' nyugati hosszúság,
- (D) Tarifa-fok: 36° északi szélesség,
- (K) Urál-hegység: 67°30' keleti hosszúság.

Európát körülvevő tengerek a következők:

- (É) Barents-tenger, Fehér-tenger, Norvég-tenger, Északi-tenger, La Manche-csatorna, Balti-tenger;
- (D) Földközi-tenger; a Földközi-tenger részei: Ligur-tenger, Tírrén-tenger, Adriai-tenger, Jón-tenger, Égei-tenger, Fekete-tenger, Azovi-tenger, Márvány-tenger.

Félszigetek: Skandináv-fsz., Kola-fsz., Jutland-fsz., Ibériai-fsz., Appennini-fsz., Balkán-fsz.

Öblök: Botteni-öböl, Finn-öböl, Nápolyi-öböl.

Szigetek: Izland, Brit-szigetek, Korzika, Azori-szigetek, Kanári-szigetek, Baleár-szigetek, Szardínia, Szicília, Kréta, Málta, Ciprus.

Tengerszorosok: Gibraltári-szoros, Boszporusz-szoros, Dardanellák-szoros.

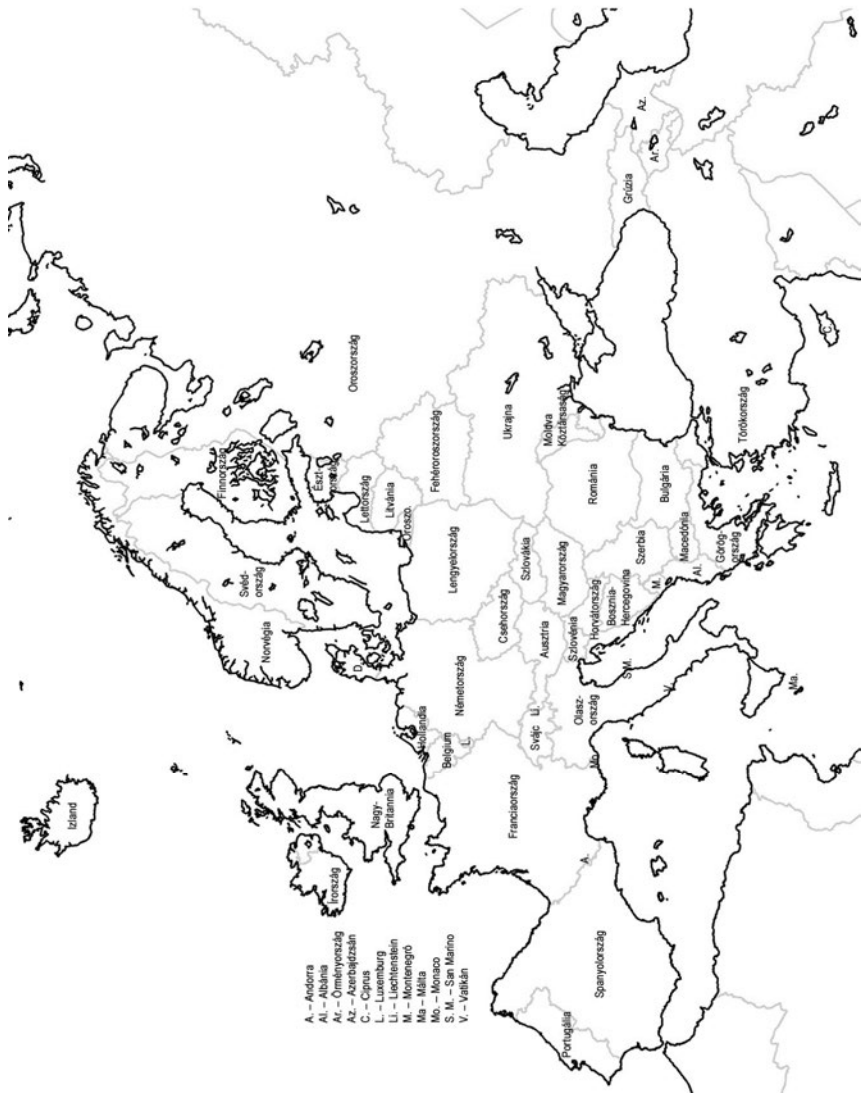
Parttípusok:

a.) magas parttípusok:

- fjordok – Skandináv-félsziget,
- riás-partok – Bretagne-félsziget,
- dalmát-part – az Adriai-tenger keleti partja,
- tölcsértorkolatok – Temze, Szajna, Elba;

b.) alacsony parttípusok:

- lagúnás, limános part: alacsony tengerpartok,
- deltatoroklatok: Volga, Duna, Rhône, Tiberis.

Fő domborzati formák, szerkezetek, lépcsők, morfológiai egységek

Átlagmagasság: az európai kontinens átlagmagassága 340 m.

Domborzati lépcsők:

- 85% alföldi terület (500 m alatt),
- 15% hegyvidék és magas dombvidék.

A legmagasabb csúcs a Kaukázus-hegység Elbrus csúcsa (5642 m).

Tektonizmus szempontjából Európa az Eurázsiai-lemezhez tartozik.

A legrégebbi szerkezetmorfológiai egységek a prekambriumi szerkezetek, amelyek a kontinens elsődleges kontinentális magját képezik: északon a Balti-pajzs, keleten a Kelet-Európai-síkság.

Hegységképződések

- **kaledóniai hegyképződés:** maradványai: Brit-szigetek hegyégei, Skandináv-hegység.
- **variszkuszi/herciniai hegyképződés:** központja a Francia-Középhegység; Fekete-Erdő-hegység, Tübingiai-Erdő-hegység, Érchegység, Cseh-masszívum, Észak-Dobrudzsai-masszívum.
- **alpesi hegyképződés:** Pireneusok, Alpok, Appenninek, Kárpátok, Balkán-hegység.

Vulkánok:

- Hekla vulkán (Izland)
- Etna, Vezúv, Stromboli vulkánok (Olaszország)